

Uchwała zarządu Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska
nr 01/OB/VI/2024
z 21 czerwca 2024.
o poparciu listu dotyczącego zapisów tzw. Pakietu na rzecz demokracji

§ 1.

Na podstawie §24. pkt 14 Statutu Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska, Zarząd podejmuje uchwałę o podpisaniu listu dotyczącego zapisów tzw. Pakietu na rzecz demokracji.

§ 2.

List stanowi załącznik do uchwały.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

w dniu 12 grudnia 2023 roku Komisja Europejska ogłosiła Pakiet na rzecz obrony demokracji. Jego pochodną jest unijny projekt dyrektywy ustanawiającej zharmonizowane wymogi na rynku wewnętrznym dotyczące przejrzystości reprezentacji interesów w imieniu państw trzecich.

Zgodnie z deklaracjami autorów projektowane przepisy dyrektywy mają przyczynić się do zwiększenia przejrzystości życia publicznego w państwach członkowskich UE, a jednocześnie zapobiegać przyjmowaniu przez nie regulacji mogących prowadzić do stygmatyzacji podmiotów prowadzących tego rodzaju działalność. W liście który został przygotowany chcielibyśmy zwrócić uwagę, że proponowane przepisy w ich obecnym kształcie, będącym przedmiotem dyskusji między Państwami Członkowskimi w ramach Rady Europejskiej, nie gwarantują spełniania tych wymogów.

Pełny tekst listu, który skierowany zostanie do MSWiA oraz ministerstwa ds. UE znajduje się w załączniku.

Sieć Obywatelska Watchdog Polska wielokrotnie pisała o skutkach ustawy o agentach zagranicy, przyjętej w Rosji. Ustawa rosyjska i wszelkie ustawy tego typu nie dotyczą przejrzystości finansowania, a utrudniania działań wybranym grupom organizacji - ich stygmatyzowaniu, nakładaniu nieracjonalnych obowiązków sprawozdawczych, zwiększonym kontrolom, a z czasem likwidacji. Są też zapowiedzią niepraworządnych rządów, chcących uwolnić się od kontroli społecznej.

Doświadczenie Rosji pokazują, że skutki takiej presji na społeczeństwo obywatelskie mogą być tragiczne. Po dziesięciu latach od wprowadzenia pierwszej wersji ustawy, władza poważyła się na eskalację wojny z Ukrainą. Na Węgrzech stygmatyzowano działaczy pomagających uchodźcom. Sprawę zastopowały instytucje europejskie.

Takie przepisy w Unii Europejskiej mogą mieć tragiczne skutki dla społeczeństwa obywatelskiego nie tylko w UE.

Oddane głosy 3/3

Za 3/3

Przeciw 0/3

Wstrzymujące się 0/3

Załącznik 1

Departament Spraw Międzynarodowych i Migracji
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Sz. Pan Adam Szłapka
Minister do spraw Unii Europejskiej

Sprawnie działające, stabilne i mogące się rozwijać organizacje społeczeństwa obywatelskiego są jedną z podstaw każdej zdrowej demokracji. Podmioty tego typu odgrywają również ważną rolę w zapewnieniu ochrony i promocji wartości Unii Europejskiej. By móc w pełni realizować te zadania potrzebują jednak nie tylko odpowiedniego uznania, ale również wsparcia i usuwania ograniczeń w ich działalności.

Opierając się na takich założeniach przedstawiamy nasze stanowisko dotyczące unijnego projektu dyrektywy ustanawiającej zharmonizowane wymogi na rynku wewnętrznym dotyczące przejrzystości reprezentacji interesów w imieniu państw trzecich. Dokument jest elementem ogłoszonego przez Komisję Europejską w dniu 12 grudnia 2023 roku Pakietu na rzecz obrony demokracji.

Zgodnie z deklaracjami autorów projektowane przepisy dyrektywy mają przyczynić się do zwiększenia przejrzystości życia publicznego w państwach członkowskich UE, a jednocześnie zapobiegać przyjmowaniu przez nie regulacji mogących prowadzić do stygmatyzacji podmiotów prowadzących tego rodzaju działalność. W oparciu o naszą własną wiedzę oraz analizę organizacji eksperckich zajmujących się różnymi aspektami funkcjonowania przestrzeni obywatelskiej na poziomie Unii Europejskiej chcielibyśmy zwrócić uwagę, że proponowane przepisy w ich obecnym kształcie, będącym przedmiotem dyskusji między Państwami Członkowskimi w ramach Rady Europejskiej, nie gwarantują spełniania tych wymogów. Ze względu na potencjalne zagrożenie, jakie mogą powstać dla organizacji obywatelskich działających na obszarze Unii Europejskiej na skutek wprowadzenia przewidzianych dyrektywą rozwiązań, najchętniej widzielibyśmy zaprzestanie dalszych prac nad dokumentem i skupienie się w zamian na ewaluacji oraz wzmocnieniu już istniejących mechanizmów kontrolnych na poziomie europejskim.

Zdajemy sobie jednak sprawę, że zaprzestanie dalszych prac na tym etapie ich zaawansowania może nie być możliwe. Dlatego też nasze organizacje chciałyby zaproponować uwzględnienie w projekcie regulacji przynajmniej następujących kwestii:

- W odniesieniu do pełnej harmonizacji wymogów prawnych przewidzianych dyrektywą – określenie przynajmniej w tekście dokumentu wyraźnego limitu maksymalnych dopuszczalnych kryteriów dotyczących
 - zakresu danych, do których przekazywania zobowiązane będą objęte dyrektywą podmioty oraz wprowadzenia wyraźnych zasad ochrony tych danych,
 - możliwie najmniejszych obciążeń biurokratycznych związanych z gromadzeniem i przekazywaniem tych danych,
 - sankcji przewidzianych za brak wypełnienia obowiązków przewidzianych w dyrektywie (tu w pierwszej kolejności należy uniknąć możliwości kryminalizacji

działalności organizacji obywatelskich w poszczególnych państwach członkowskich);

- W odniesieniu przewidzianej w projekcie dyrektywy definicji zagadnienia będącego przedmiotem regulacji, a w szczególności znaczenia terminu „reprezentacja interesów” – należy go maksymalnie uszczegółowić, określając rodzaje kontaktów objętych regulacją, a przynajmniej uniknąć rozszerzenia zachowań objętych regulacją również na „wpływ pośredni”;
- W kwestii zakresu podmiotowego dyrektywy – chcielibyśmy zachęcić delegację polskiego rządu do podjęcia próby przekonania krajów zajmujących w tym względzie neutralne stanowisko lub tylko częściowo popierających dyrektywę w obecnym brzmieniu do zmiany opinii i przyjęcia stanowiska przeciwnego obecnemu zakresowi dyrektywy. Wartościowym działaniem, które może sprzyjać wypracowaniu kompromisowego rozwiązania, będzie naszym zdaniem przeprowadzenie oceny skutków regulacji, która pozwoli przyjrzeć się dokładniej wymogom dyrektywy w zakresie śledzenia zagranicznej ingerencji państw trzecich oraz ich potencjalnemu wpływowi na funkcjonowanie organizacji obywatelskich (i innych podmiotów objętych dyrektywą).

W razie jakichkolwiek dodatkowych pytań, dotyczących zarówno kwestii wymienionych w tym piśmie, jak i innych zagadnień związanych z omawianym projektem dyrektywy, pozostajemy do Państwa dyspozycji. Przedstawicielki i przedstawiciele naszych organizacji chętnie wezmą udział w ewentualnym spotkaniu w celu dalszej wymiany opinii, jeśli uznacie je Państwo za wskazane.

Z poważaniem,